

TEKNOLOGIYA FANI DARSLARIDA O'QUVCHILARNING KREATIV QOBILYATLARINI RIVOJLANTIRISH KOMPETENSIYALARI*Uzaqova Ziyoda Farxod qizi**Shahrisabz davlat Pedagogika instituti talabasi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada texnologiya fani darslarida o'quvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish kompetensiyalari mavzusi atroflicha yoritib berilgan. Muamolarni hal qilish, ijobiy fikrlash, texnik va dizayn bilimlarini shakllantirish kabi kompetensiyalar orqali o'quvchilarni mustaqil qaror qabul qilishga va inovatsion yondashuvlar asosida ijodiy ko'nikmalarini mustaxkamlashning samarali usullari ko'rsatilgan. Maqola texnologiya fanining kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni va uning o'quvchilarga kelajakdagi texnologik o'zgarishlarga tayyorlanishda muhim rol o'ynashini ko'rsatib o'tadi.

Kalit so'zlar: texnologiya fani, kreativ qobiliyat, loyiha asosida o'qitish, ijodiy fikrlash, axborot texnologiyalari, muamolarni hal qilish, jamoaviy ish.

Kirish

Bugungi kun ta'lim tizimida o'quvchilarni mustaqil, ijodkor va innovatsion fikrlaydigan shaxs sifatida tarbiyalash eng muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Dunyo bo'ylab kechayotgan texnologik va ijtimoiy o'zgarishlar inson faoliyatining barcha sohalarida kreativlikka bo'lgan ixtiyojini oshirmoqda. Shu sababli, ta'lim jarayonida kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Kreativlik-bu yangi va original g'oyalarni yaratish, noan'anaviy yondashuvlarni topish va muammolarni innovatsion usullarda hal qilish qobiliyati bo'lib, zamonaviy ta'lim tizimida zarur bo'lgan kompetensiyalardan biri hisoblanadi. Bu jarayonda texnologiya fani darslari alohida ahamiyatga ega. Mazkur maqolada texnologiya darslarida o'quvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari, metodlari va usullari yoritilgan. Mazkur tadqiqot maqsadi-texnologiya fani darslarida o'quvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatlarini aniqlash, ushbu jarayonni tashkil etishdagi yondashuvlarni o'rganish va tahlil qilishdir.

Asosiy qism

Texnologiya fani va kreativlikning o'zaro aloqasi uzviydir. Texnologiya fani o'quvchilarni amaliy ko'nikmalar bilan ta'minlab, ularning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Bu fan o'quvchilarga o'z fikrlarini yaratishda, yangi texnik yechimlarni topishda va ijodiy loyihalar ishlab chiqishda yordam beradi. O'quvchilarning kreativligi nafaqat badiiy g'oyalar yaratish, balki tizimli muammolarni hal qilishda yondashuvlarini o'zgartirishda ham o'z ifodasini topadi. Kreativlikni rivojlantirishda texnologiya fani ikki asosiy jihatni o'z ichiga oladi: birinchidan, o'quvchilarga yangicha, ilg'or texnologiyalarni o'rganish va ulardan foydalanish imkoniyatini beradi, ikkinchidan, bu texnologiyalar yordamida o'quvchilarning ijodiy va fikrlash qobiliyatlarini shakllantiradi.

Texnologiya fanida o'quvchilarga nafaqat matematik va fizika ko'nikmalarini o'zlashtirish balki bu bilimlarni amaliyotda qo'llash va kreativ yechimlar ishlab chiqish imkoniyatlari beriladi. Kreativ kompetensiyalarni rivojlantirishda metodik yondashuvlar qo'llaniladi. Bu metodlar o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishda samarali

vostalar hisoblanadi. Loyiha asosida o'qitish: bu metod orqali o'quvchilar o'z bilimlarini amaliyotga tadbiq etib, turli texnik yechimlar yaratadilar. Loyiha asosida o'qitish, shuningdek o'quvchilarga jamoaviy ish, ma'suliyat va muammolarni hal qilishda innovatsion yondashuvlarni qo'llashga imkon beradi. Loyiha dasturlari orqali o'quvchilar amaliy vazifalarni yechishda o'z kreativ qobiliyatlarini ko'rsatadilar.

Muammoli ta'lim: bu yondashuvda o'quvchilar real muammolarni tahlil qilib, ularni hal qilishda ijodiy yondashuvlarni ishlab chiqadilar. Muammoli ta'lim o'quvchilarga analitik fikrlash, tanqiduy tahlil qilish va qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Interfaol metodlar o'quvchilarga dars jarayonida faol ishtirok etish imkonini beradi. "Aqliy hujum", rolli o'yinlar, guruhli faoliyatlar orqali o'quvchilar o'z g'oyalarini ochiq ifodalash, muammolarni turli nuqtai nazardan ko'rib chiqish va boshqalar bilan hamkorlikda ishlashni o'rganadilar.

Texnologiya fani va axborot texnologiyalari chambarchas bog'liq hisoblanadi. Zamonaviy axborot texnologiyalari va raqamli vositalar texnologiya fanida kreativlikni rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Kompyuter dasturlari, 3D- modellash, elektron resurslar va internet texnologiyalari o'quvchilarga o'z ijodiy g'oyalarini amalga oshirishda yordam beradi. Bu vositalar orqali o'quvchilar amaliy loyihalar yaratishda, yangi texnologiyalarni o'rganishda va innovatsion yechimlar ishlab chiqishda o'z ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Texnologiya fanida zamonaviy dasturlar, masalan, CAD (kompyuter yordamida dizayn) dasturlari, 3D printerning qo'llanilishi va boshqa yuqori texnologiyalar orqali o'quvchilar o'z g'oyalarini ob'ektlarga aylantirish imkoniyatlariga ega bo'ladilar. Bu esa o'quvchilarning ijodiy imkoniyatlarini kengaytiradi va texnik fikrlashlarini rivojlantiradilar.

Kreativ kompetensiyalarni rivojlantirish uchun darslarda pedagogik yondoshuvlar muhim rol o'ynaydi. o'quvchilarni kreativ fikrlashga yo'naltirishda quyidagi yondashuvlar samarali hisoblanadi:

Muammolarni tahlil qilish va innovatsion yechimlar topish. o'quvchilarga real va hayotiy masalalarni taqdim etish, ularni tahlil qilib kreativ yechimlar ishlab chiqishga undash. Bu orqali o'quvchilarning fikrlashini kuchaytirish va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish mumkin. Jamoaviy ish va hamkorlik esa o'quvchilarga guruh bo'lib ishlash imkoniyatini berib, ularni jamoaviy fikrlash va ijodiy qarorlar qabul qilishga rag'batlantirish kreativlikni rivojlantirishda muhimdir.

Fanlararo yondashuv: Kreativ kompetensiyalarni rivojlantirishda fanlararo yondashuvining ahamiyati katta. Texnologiya fanining boshqa fanlar bilan integratsiyasi o'quvchilarning bilim doirasini kengaytiradi va yangi ijodiy g'oyalar yaratishda yordam beradi.

Xulosa

Texnologiya fani darslaridan kreativ kompetensiyalarni rivojlantirish o'quvchilarni nafaqat amaliy ko'nikmalar bilan ta'minlaydi, balki, ularning kreativ fikrlash va innovatsion yechimlar yaratish qobiliyatini ham rivojlantiradi. Shu bois texnologiya fanining o'quv jarayonidagi ahamiyatini kuchaytirish, darslarni innovatsion tashkil etish o'quvchilarning nafaqat ijodiy salohiyatini oshiradi, balki ularni zamonaviy jamiyat talablari darajasida rivojlanishga yordam beradi. Texnologiya fanining ijodkorlik bilan bog'liq imkoniyatlaridan to'liq foydalanish kelajakdagi innovatsion rivojlanishga mustahkam poydevor yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Abdurasulova A.M “Texnologiya fani bo'yicha kreativ qobiliyatlarni rivojlantirish metodik tavsiyalari” 2022. Samarqand ilmiy anjumanlar to'plami.
2. Ishmuradova G., Raxmatov A. Texnologik ta'lim o'qituvchisining didaktik va texnologik kompetensiyalarini takomillashtirish, monografiya INTELEKT: 2022.-134 b.
3. Kadirova N.M “ Texnologiya fani darslarida o'quvchilar kreativ faoliyatini tashkil etish masalalari” 2020 Toshkent
4. Tursunov J.E “Texnologiya darslarida o'quvchilarda kreativlikni rivojlantirish” 2021. Qo'qon davlat pedagogika instituti nashri.

